

לילה סוער בממלכת גור

כשהרבי יושב חמש שעות לבחון בקיאות של ילדים
בגמרא, אתה מבין שעוד יש לדור שלנו גם במה להתפאר

לכל. גור כיום גדולה בהרבה מהימים התמימים והצנועים יחסית בבייסימֶדֶש ברחוב רלב"ח. גור היא דאנדא מניחה דגש על הזדככויות מסוג אחר. על ההזדככויות האלה אספר לכם בטור הזה.

גור היא חסידות משפיעה.

כמעט יום שאינה זוכה לאזכורים בתקשורת. הן החרדית, הן - להבדיל - הכללית. התקשורת יודעת להביט בחיצוניות, לדבר על מהלכים פוליטיים, התפקדויות סנסציוניות, איומים של הסיעה, בריתות עם ה'ליכוד' ואז סכסוכים מתוקשרים עם מפלגת השלטון - הכל לפי השעה. אבל זו מעטפת חיצונית. הדבר האמיתי קורה בפנים, בהתכנסות הפנימית שאף זר לא מוזמן אליה. בפתִי גוואי. כאן אין זכר לשום סצנה פוליטית שאינה אלא כלי שרת בידי מטרת העל האמיתית: להעמיד לגיונות של יודעי תורה ובקיאים בדפי גמרא.

שקט מתוח שורר עתה בהיכל. כמעט אפשר לשמוע בו מחט נופלת. זה אופייני למדי לגור - עשרות אלפים בהיכל אחד שלא מוציאים הגה, רק מסתכלים בדומייה, רק סופגים בעיניים את מה שקורה בנקודה הפנימית והעליונה. מה ששונה כעת הוא המעמד עצמו. הפעם אין כאן עוצמה מספרית - את זה כבר אמרנו. גור לא זקוקה בכל פעם להוכיח את גודלה, ובכלל, אין כאן ניסיון להוכיח משהו לאף אחד. אירוע פנימי לחלוטין. אף אדמו"ר, רב, ראש ישיבה או איש ציבור לא דורך כאן הערב. ודווקא לכן אני שמח על הזכות להתארח דווקא הערב, כשגור חוגגת את הישגיה התורניים באופן פנימי לחלוטין.

וזו, רבותי, כבר עוצמה אחרת לגמרי. חבל שעסקני החצר אינם משכילים לִיצֵא את החלק הזה, שבעיניי הוא מעניין הרבה יותר מהשאלה מה תדרך בבצ'ק ומה איים גולדקנופף.

הרבי שליט"א יושב

באמצע שולחן הכבוד. סביבו רק מחותנים ובני משפחה. צורתו רעננה וטרייה, פניו מאירות באור מיוחד שניכר בו עונג פנימי עמוק, וחידיש של התקופה הנוכחית - שתי פאותיו מסולסלות בהדר שלא היה מוכר בשנים האחרונות. הרבי שליט"א נראה נינוח מתמיד והוא מבליע חיובים נדירים. מי שמכיר את הליכותיה הפנימיות של ממלכת בית גור, יודע כמה נדירים הם.

והחידיש הגדול מכולם - כל הזמן שבעולם לרשותו. זהו עניין נדיר ביותר שחסידות גור מעולם לא הכירה. כל מי שמכיר יודע: גור היא חסידות של

לקרן דרומית-מזרחית של בית המדרש החדש. שם, בפניה הרחוקה, מתנהל עכשיו טיש שבע ברכות. כמות המשתתפים לא עולה על כמה מאות בודדות של חסידים. כמו טיש בחסידות קטנה. כמו שטיבל צנוע בשכונה נידחת. הזאת גור הגדולה? - אני שואל את ר' מוטי בבצ'ק שמקדם את פניי. לאן נעלמו כל ההמונים? היכן הרבבות? אֵיך הצפיפות האגדית?

בבצ'ק מבליע חיוך. מסתבר שכך נהוג בגור: ביום החתונה באים האלפים הרבים - וזה לא השתנה - אבל אחר כך, בימי שבע הברכות, נערכים אירועים צנועים. בכל יום מגיעה קבוצה אחרת. על אירוע מהסוג הזה נאמר במסכת סוכה דף נה (גם) מי שלא לומד 'מְזִימוֹנִים' צריך לדעת: "עשה לי סעודה קטנה כדי שאינה ממך".

החלק המפתיע יותר הוא ההזדמנות של כל חסיד ששפר חלקו לראות את הרבי בלי להידחק. בניגוד למקובל כאן בדרך כלל, הפעם יש הזדמנות לקרבה נדירה אל הקודש. לא צריך להיעזר במשקפות, לא צריך לעמוד על גבי 'קוֹזְעֵס' - ארגזי חלב ירוקים ששימשו במשך שנים סמל לשאיפה הטהורה של צורב גוראי לראות את פני הקודש ולו לשנייה אחת; לא צריך להצטופף ב'שִׁירְעֵס' (שורות) - מושג שבוטל בידי הרבי שליט"א מחשש לסכנת נפשות, ולא צריך לחשוש מ'צ' - סחף אנושי מסוכן שנוצר מדי פעם בעיצומן של ההידחפויות האינטנסיביות. מושג שגם הוא בוטל בשנים האחרונות.

אומנם הרבי ה'בית ישראל' זי"ע - שהשבוע היארציט שלו - דיבר בשבח המאמץ וההזעה כדי לראות מקרוב את עבודת הקודש ויחס להם תיקון גדול לפגמי הנפש, אולם המספרים בימינו שונים לחלוטין. הרבי שליט"א סבור שפיקוח נפשות קודם

את חסידות גור נהוג להגדיר בעוצמה מספרית. זה הדבר הראשון שעולה בראש כשמזכירים את החצר החסידית הגדולה ביותר בארץ. לא הרבה כותבים על החסידות הזו, שבעבר ברחו מאוד מכל אזכור פומבי, אבל כשכבר כותבים - כותבים על המספרים. הכמויות. העוצמה שאין לה מתחרים. על נהר האדם.

מעטות ההזדמנויות שבהן פותחת החסידות מִרְךְ הצצה קל לענייניה הפנימיים. כאשר כבר כן נפתח איזושהו סדק, התיאור מתאפיין בהגדרת הגודל. מדברים על 'הצבא החסידי הגדול'. על ההמונים שגודשים את רחוב ירמיהו בזמן חופה בחצר. על הים האנושי שמציף את הרחובות כשיש 'שבת נסיעה', ימים טובים או חתונה בחצר הקודש. רק יומיים לכן התקיימה החתונה הגדולה. שעות אחריה אמר לי הנגיד רב יואלי לנדא: 'אתה חייב ללכת לראות את המחזה הזה. את ההמונים שמצטופפים, ובעיקר את המשמעת הנדירה ויראת הכבוד של אלפי החסידים. אם תיקח את שתי חצרות סאטמר שמתכנסות ביום ההצלה כ"א בכסלו ותשים אותן במקום אחד - אולי מספרית תהיה תחרות, אבל המשמעת וחרדת הקודש בפני הרב'ה, זה משהו שחייבים ללכת לראות'. הסקרנות נדלקת. המלצה כזו לא משאירה אותי אדיש.

ליל שישי, ערב שבת שירה.

חשבתי שאני שוב מוזמן לשבע ברכות שגרת. הייתי כבר באירועי שבע ברכות בגור. אירוע נעים. נטילת ידיים, קצת גְרָאמֶן ו'לחיים', חטיפת שיריים, מנות שמוגשות במהירות כדי שלא לחרוג מהשעה עשר בערב, ומתפזרים הביתה. הפעם אני מגלה שהוזמנתי למשהו אחר לגמרי. אירוע גדול ומפתיע בהרבה. וגם ארוך בהרבה. מעמד נפלא שלא יישכח ממני גם בעוד שנים.

אני נכנס לבית המדרש הכי גדול בעולם - ולתדהמתי אני מגלה שהוא ריק. ההיכל, המורגל בהכלת יותר מרבבת חסידים העומדים צפופים ואינם משתחווים רווחים, עומד עכשיו שומם כמעט. אני מתהלך במרחבים העצומים, צועד ברגליי שלוש-ארבע דקות הליכה רצופה, שומע את הדי צעדיי מהדהדים בחלל האוויר. ורק אז מגיע

צילום: יעקב נחומי

מן הראוי היה שאקום בפני הילדים הללו. כותב השורות ברגעים המרוממים במחיצת כ"ק מון האדמו"ר מגור שליט"א

הנושאים את הלוגו 'וכל בניך למודי השם – התאחדות ילדי ת"ת דחסידי גור'. בכל דף – שם של ילד והמסכתות שהוא בקי בהן. אני מציץ בדיפים ומשפשף עיניים בתדהמה. למשל: הילד שמחה בונם הורוביץ, ת"ת 'אור שמחה' ערד-עוזיהו. המסכתות שהוא יודע בעל פה: פסחים, יומא, סוכה, ראש השנה, מגילה, חגיגה. ילד. מערד-עוזיהו. יודע שש מסכתות בעל פה. פלא של דור.

הלאה. הילד מרדכי שרגא קנובלוביץ, ת"ת קריית גת. המסכתות: יומא, סוכה, ביצה, תענית, חגיגה. קדימה: הילד אלעזר אהרן מורגנשטרן, ת"ת 'פני מנחם' בני ברק. המסכתות: ברכות, פסחים, יומא, סוכה, ראש השנה, מגילה, מועד קטן, חגיגה. שמונה מסכתות – יבול עצום גם לאיש בן ארבעים, קל וחומר לילד בן שנים עשרה. קדימה. יחיאל רוטשטיין, ת"ת 'גרסת ישראל' ירושלים. המסכתות: שבת – כן, שבת, המסכת הארוכה והמורכבת הזו – סוכה, ביצה, מועד קטן, חגיגה. ויש גם ילדים מתלמוד תורה גור בבורו פארק, שבאו במיוחד מארצות הברית לכבוד השמחה. כשהבוחן בא לבחון אותם, הרבי לוחש בקול נמוך: "שישאל באידיש". הילדים האלה, מבורו פארק, אידיש היא שפת האם שלהם.

מה שראיתי בשעה הזו

היא תופעה שאני די בטוח שאין לה אח ורע בימינו. עשרות ילדים עונים בבקאות מופלאה על כל שאלה שנזרקת לעברם, כולל שאלות של 'מבחן סיכה'. שאלה לדוגמה: "מה כתוב בדף ח של כל המסכתות שלמדת?" והילד, בן אחת עשרה, עומד בביטחון ומתחיל לפרט. דף ח בפסחים – כך וכך. דף ח ביומא – כך וכך. דף ח בסוכה – כך וכך. בלי היסוס, בבקאות נפלאה, יודע כל תג ואות בשקלא וטריא של הסוגיה. אלה תלמידי החכמים של הדור הבא ואין להם מה להתבייש מתלמידי החכמים של הדורות הקודמים. על המהפכה הזו מונחת עיקר גאוותו ותפארתו של כ"ק מרן האדמו"ר מגור שליט"א.

הלב לא יכול שלא להתרחב. לפעום חזק יותר. לעלות על גדותיו ולהישפך החוצה בהתרגשות עמוקה. אני עומד שם, מאחורי הרבי ב'מזרח', רואה את הילדים, שומע אותם עונים, מסתכל על הפנים הטהורות והעיניים הבורקות ופתאום אני מבין משהו. אני מבין שהכל שווה. כל הקשיים, כל המלחמות, כל הוויכוחים. לכל מה שעובר על הציבור החרדי – יש תכלית. יש פירות. יש דור שעולה וצומח. הרבי, שזמנו הוא היקר והמדוד ביותר בעולם החסידי, יושב

דקות מדודות. שלוש דקות אצל הרבי נחשבות לנצח. כילד הייתי רואה את הרבי שליט"א מגיע לכותל. השקנת הראש על האבנים באופן שהכובע מתקפל קמעה, תפילה חרישית של עשרים שניות וחזרה לרכב, בלשון גור של ימי ה'בית ישראל' ז"ע: אריין-ארויס.

והנה, המעמד הערב אורך חמש שעות. חמש שעות(!). אני לא טועה. הנה הפירוט: משמונה בערב עד אחת בלילה. שיא שאיש לא זוכר כמותו. גור, שבחוריה מחונכים לעלות על יצועם ב'ציינע' (עשר בלילה), שכל אירוע אצלה מדויק ומחושב על הדקות ואין מקום לבזבז זמן – ובכן, החסידות הזאת יודעת עכשיו זמנים חדשים לגמרי. 'ציינע צייטן' (זמנים חדשים). את המילה הזו יבינו אפילו פרחי החסידים שאינם למודים בשפת האבות מפולין.

המעמד: מבחן 'מזימונים'.

בשנים האחרונות מוביל כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א מגור מהפכה תורנית חסרת תקדים בחסידות. כל חסיד – בכל גיל ומכל מעמד, בין אם הוא אברך יושב אוהל ובין אם הוא בעל עסק שמתרוצץ מבוקר עד ערב – צריך לרכוש בקיאות בכמה שיותר מסכתות בש"ס. זו מטרת העל. זה היעד שכל אחד צריך לשאוף אליו. אם יש תחרותיות בחצר, היא לא סביב עושה, נכסים, מעמד או כוח פוליטי, היא סביב שאלה אחת: כמה דפי מזימונים צברת.

האברכים בני התורה מבוססים בבקאות באלפי דפים, עד למקרים של אברכים הבקאים בכל הש"ס כולו. גם בעלי הבתים לא טומנים ידם בדף הגמרא וגם הם מקדישים שעות לדעת מסכתות בש"ס. אחרי יום עבודה מפרך, הם יושבים וחוזרים על דפים.

וגולת הכותרת הם הבחורים והילדים. כל ימיהם מוקדשים לצמוח 'ש"ס אידן' – יהודים של ש"ס, הבקאים בכל הדפים. ילדים בני עשר, אחת עשרה, שנים עשרה, יודעים מסכתות בעל פה. לא שמועה – עובדה. ראיתי במו עיניי. גור אומנם ויתרה על דרך העיון, אבל הבקאות של רבים רבים מצורפיה ובחוריה היא אגדה שקשה למצוא לה מתחרים בדורנו.

שעות ארוכות יושב כעת הרבי שליט"א – שכל רגע אצלו שקול כזה טהור – ועוקב אחרי המחזה וכל כולו אומר נחת רוח. רואה גידולים שגידל. מתרשם מנטיעות שנטע. צופה בפירות שמבשילים לעיניו הטהורות. שמח באושר עילאי שאין למעלה הימנו בעולם: לראות את פירות טיפוחיו מציגים בקיאות נפלאה במסכתות הש"ס, משאת הלב של כל חסיד.

בידיו של הבוחן מוחזקים דפים מודפסים

מזל טוב למאיר

מאיר הוא בחור מאיר, כשמו. בחור חשוב ומבחר, מלא חן חסידי ומרץ של קדושה. בחודשים האחרונים הצטרף לשיעור התניא שאני זוכה למסור בפני חברים מקשיבים בביתר עילית. אף שהוא בן 91 בלבד, הוא היה מוטרד מעניין השידוך, כדרכם של בחורים חסידיים.

השיעור השבועי בתניא קדישא, שבו אנו לומדים מה תפקידו של האדם בעולמו והיאך עליו להגביר את הנפש האלוקית על הבהמית, הביא מזרז לנפשו השוקקה. הוא ידע שכאשר מוסיפים עוד דבר-מה מעבר לחובות הרגילים, הקב"ה לא נשאר חייב.

מאיר, חסיד ברמ"ח וס"ה, הוא משתתף פעיל בשיעור. בכל ליל שישי, אחרי סדר שלישי בשיבה, הוא ממחר לשיעור. הוא לא חייב בכך: אחרי שלושה סדרים בשיבה מותר לבחור להתאוורר, לנות. אבל מאיר החליט להוסיף מקודש על הקודש, עוד שיעור אחרי יום עמוס בסדרים ושיעורים.

הוא לא סתם מגיע לשיעור, אלא גם מסייע בארגונו, פועל ומפעיל, דואג לכיבוד, מתאמץ כדי לרווח את נפשם של לומדי השיעור, משיג תרומות ומשתתף פעיל. המילים מתוך הספר החסידי הקדוש זורחות לאחרונה מפניו. קרוב אליו הדבר מאוד, בפיו ובלבבו.

בשיעור שלנו הכיר אותו שדכן-העל של הדור החסידי, הרה"ח ר' שמואל הרמן – הרוח החיה מאחורי השיעור שלנו שמנצח על רשת שלמה של שיעורי תורה. הקשר הלך והעמיק ובמוחו של ר' שמואל, כדרכו הנמרצת תמיד, הבריקה הצעת שידוך מהסוג המפתיע והלא צפוי מראש. אני הייתי מחוץ לעניינים. מה לי ולענייני שידוכים. איזהו חכם המכיר את מקומו.

יום אחד מגיע לשיעור משתתף חדש – יהודי נלבב ובר-אוריין מיקרי עירנו. נו, כמעט בכל שבוע מצטרפים משתתפים חדשים. קידמתי את פניו בשמחה והמשכנו ללמוד כיצד להשליט את המוח על הלב.

השבוע, כשמאיר בישר לי ששבר צלחת בשעה טובה ומוצלחת, שאלתי אותו מי המחותן שזכה בבחור מופלא כל כך. לסתי נשמטה כששמעתי את זהותו: היה זה המשתתף החדש שהוזמן על ידי השדכן שמארגן את השיעור. הרה"ח ר' דוב יצא גם עם שיעור חסידות וגם עם חתן מובחר שבמובחרים. שידוך של ספר התניא.

מזל טוב מרובע – לחתן, למחותנים, וגם לשדכן.

שפירא ז"ל ובנו יבדלח"א הנגיד ר' יצחק יהודה, יספר על שבת שלמה שאותן עשו האב ובנו בדירה בכפר סבא, ישנים בסלון מסורתי על גבי מזרנים דקים שהונחו על הארץ, כי ה'בית ישראל' ביקש לעשות טובה למאן-דהו והייתה הזדמנות להשתתף בשבת בר מצווה של איזה שר וכך לפעול את הטובה. הבן, הרב שפירא, אפילו שימש כבעל קודא בבית הכנסת הסרוג, הכל בדרך לעשיית טובה אישית ליהודי אחד כבקשת הרבי מגור. סיפור מעניין שנחרז בחריזה נאה.

אבל גולת הכותרת תהיה בסוף הרבי, וגם החסידים, עוקבים אחרי הגראמען מתוך קונטרס שמחולק לעוילעם עם תרגום לעברית, לטובת מי שלא שולט באידיש. הגראמען של החצר מדבר על הגלות, על הקשיים בימינו בארץ, על "עניים נשדדים ואביונים נאנקים", אבל יש נחמה אחת: "קינדער, בוך'רעם, יונגעלייט, זענען מונח אין תורה אין אַלע חלקים". ילדים, בחורים ואברכים משוקעים בכל חלקי התורה. זו התשובה. זו הנחמה. זה מה שנותן כוח להמשיך.

עכשיו מגיע השיא האישי.

רגע של שעת כושר. הרה"ח ר' לייבל פזניצבסקי, הממשיך הנאמן של המשב"ק רבי חנינא שיף האגדי ושל ממשיכו רבי מנדל בִּינְקָה, מאשר שזה הרגע. אני ניגש אל פני הקודש, מציג את עצמי קלות, זוכה לשְׁמִיכָל קל ומהפנט. חיוך קדוש, מבט עמוק וברכה שלא תישכח. רגע קצר ועמוק, מהסוג שנחרט לצנח בליבו של כל חסיד. צריך לב מתבונן כדי להפנים את גודל הרגע.

עודי יורד מהבמה, ופרחי החסידות ניגשים אליי למרגלות שולחן הנשיאות. "דע לך, לא כל אחד זוכה ללחוץ יד". בעיקר אני מתרגש לשמע השאלות שנלחשות בסקרנות: "מה שמעת שם?" והאמת, הרגע טרי עדיין מכדי לקלוט מה שמעתי. בעיקר ראיתי. והרגשתי.

בדרך החוצה, אל החנייה בסמטת ר' חנינא שיף, אני חושב על מה שראיתי בשעות האחרונות. הדור שלנו אפוף חיצוניות. בואו נודה בזה בכנות. מדברים על בעקישטע'ס מפונפים ועל שטריימלך גבוהים ועל מסעות מוזרים ועל מערכי האדרה ופולחן ועל סממנים חיצוניים שתופסים יותר ויותר מקום. המון חיצוניות שיוצאת מכל פרופורציה.

הכל מפומפם. ככל שיותר גדול, כך יותר טוב. ככל שיותר רועש - יותר מרשים. ולעתים, ברגעים של כנות, אתה שואל את עצמך: האם לך התכוון הבעל שם טוב הקדוש כשייסד את דרך החסידות? האם לך התכוונו הצדיקים הגדולים שמסרו נפשם על הדרך הזו? כל החיצוניות המזוקקת והמוחצנת הזו - זה מה שהם רצו?

כאן, בערב הצנוע והקטן הזה, במחיצת מאות בודדות של חסידים, בלי רעש גדול ובלי פאר מיותר, מול העיניים הטהורות של ילדי המזימונים של גור - קיבלתי את התשובה. מול ילדים שיודעים ש"ס רובי שיושב חמש שעות לדאות אותם בלב מתרונן מנחת, אתה מקבל את התשובה. דרך הבעל שם טוב לא פשטה את הרגל.

פתרון לסבך של חוק הגיוס. חסידות גור מוזכרת בתקשורת בהקשרים פוליטיים מלאי אמוציות. אבל כאן, בערב הזה, בפניה הדרום-מזרחית של בית המדרש הענק של חסידי גור ברחוב ירמיהו, אני לא מוצא אפילו בְּדֶל-בְּדֶל של זְכָר לשום עניין פוליטי. אף מילה. אפילו לא שיחת חולין אגבית בפרוזדורים הריקים. התזכורת הפוליטית היחידה היא בבצ'יק שניצב על משמרתו מאחורי הרבי. העיתונות - כולל בעמודי החדשות של עיתון זה - מצטטת אותו בהקשרים של זעם על נתניהו שלא עומד בהתחייבויות.

אבל פה, במעמד וברגע הזה, כל זה לא קיים. כאילו מדובר בעולם אחר. ובמובן מסוים, זה באמת עולם אחר. כאן בונים את תלמידי החכמים של דור העתיד. כאן עוסקים בנצח. בחורים שוקדים על תלמודם, ילדים מגיעים לבר המצווה שלהם ותלמודם בידם - עשרות מסכתות שרכשו בהן בקיאות מרשימה תוך הנחת כל הבלי העולם מאחורי הגן. זה מה שיישאר אחרי שכל הפוליטיקה תישכח. זה מה שחשוב באמת.

אחד החסידים מתלחש עימי למרגלות שולחן ה'מזרח', מספר לי סיפור מרטיט שמע בעצמו מפי הרבי שליט"א. "אני זוכר בדיוק את המקום שבו עמדתי אז", אמר אז הרבי, הוא תיאר שיחת צוואה שנשמעה מפה קודשו של הדוד, כ"ק מרן ה'בית ישראל' זי"ע.

נחת רוח לפני. ברכה מ'מון האדמו"ר שליט"א.

אותו קדוש ישראל, שכל ימיו עמל להחזיר את עטרת בית גור כפי שהייתה לפני השואה, אמר באותה שיחה בכאב: "אני זוכר את בית המדרש של אבא צוצוק" בפולין. התהלכו שם אברכים שידעו את כל הש"ס, או לפחות שלושת רבעי ש"ס."

שתיקה השתררה ואחריה אנחה. הרבי ה'בית ישראל' נאנח ושאל: "אני מחפש אותם היום. היכן הם? וְיִזְעַנְעוּ זֵי?" - - -

עשרות שנים חלפו ומשימת חייו של הרבי שליט"א היא לומר: 'אַט זענען זיי'. הנה הם. הנה הם, כאן.

בשלב מסוים יעמוד החסיד

הרב מרדכי יהודה ביין ויחרוז גְּרָאמֶען נרגשים לכבוד השמחה. מנהג ותיק ויפה הוא זה: חסיד שעומד ושזור מילים לכבוד שמחה במשפחת המלוכה. הוא יזכיר את כל אדמו"רי השושלת כנהוג, מה'חידושי הר"ם' ז"ע ועד לפני מנחם זי"ע, יעלה על נס את הסבים מצד החתן - שליח הציבור הבלתי נשכח הרה"ח רבי אברהם יוסף

וצופה בלי שום לחץ כלל ועיקר. בלי סימנים לגבאים שצריך לסיים. בלי רגע אחד של מבט לשעון - החבר הנאמן של חסידות גור והאויב שלה בריזמנית. גור נאמנה תמיד לשעון, אינה חורגת ממנו בחצי דקה, אך גם חוששת ממנו מאוד, לא לחרוג ממנו, לא להגמיש אותו. שעון הוא שעון. אבל לא עכשיו. עכשיו השעון לא רלוונטי. עכשיו נפתחים השמיים ורואים מראות אלוקים - מראות של ילדים שמפגינים בקיאות במסכתות הש"ס. אחר כך אשמע מהמחותר, ידידי הנגיד הרה"ח ר' יצחק יהודה שפירא, אנקדוטה שתמחיש את העניין. לפני השבע'ברכות הוא ביקש מהרבי שאחד מוותיקי בעלי התפילה בחצר יעמוד לבצע יצירה גוראית מורכבת שתארך כעשר דקות.

הרבי ביקש לוותר. "אין זמן לזה", אמר. לעשר דקות של שיר אין זמן, אבל למבחן הארוך הזה יש כל הזמן שבעולם כי זו התכלית וזה מה שחשוב באמת. גור, שגם ביום הדין הגדול של ראש השנה מסיימת את התפילה בפחות משש שעות - פתאום יש לה חמש שעות פנויות לשבע'ברכות. כי יש ילדים שיודעים ש"ס וצריך לעודד אותם.

מאוחר יותר יגלה לי בבצ'יק את הרקע. הרבי ביקש לקיים את המבחן הזה בהתייחסו לעוגמת הנפש שעוברת עליו ברמה הציבורית עקב תסבוכת חוק הגיוס. כל הלחצים, כל הכותרות, כל המתקפות - הם לא עוברים ליד. הם לא נתקלים באדישות. יש עוגמת נפש בקודש פנימה. היא מעיקה וכואבת. וכששאלו במה אפשר לְשַׁמֵּחַ את הרבי, התשובה הייתה פשוטה: "שיהיה מבחן מְזִימוּנים".

לא רבבת מצטופפים עם משקפות. מבחן של ילדים על מסכתות. זה מה שמעורר שמחה בעליונים ובתחתונים.

ילדי הש"ס נעמדים לשיר. פנים טהורות עומדות בשורות מסודרות. הם משמיעים שירי ערגה לתורה הקדושה ושירי רגש של שבת קודש. והרבי סוקר אותם באבהיות, מסתכל על כל אחד ואחד. ניכר כי מבחינתו הם חלקו מכל עמלו. זו התכלית של הכל, לגדל עדרים של "יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה".

לאחר המבחן, לקול מארש פולני שממלא את ההיכל, המחותר הרב שפירא מביע את התפעלותו באוזני הרבי. הרבי עונה לו ממושכות, בלחש, כדרכו. לאחר מכן יגלה לי הרב שפירא את הדברים ששמע מהרבי. המילים חקוקות בזיכרון: "הייתי אמור לקום בפני הילדים הללו. הם מסכתות ש"ס מהלכות. ראוי שאקום לכבודם".

עוד אמר הרבי שפעם שאל אותו אחד מגדולי ישראל: "על הזכות של העמדת דור של יודעי ש"ס אני לא שואל איך הרבי זכה. אבל אני שואל משהו אחר: מהי הזכות שקדמה לזכות הזו? מה הייתה הפעולה שבגללה זכה הרבי לזכות האדירה הזו?" "לא עניתי לך", אמר הרבי שליט"א.

הימים הללו סוערים, ציבורית

ופוליטית. הסיעה המרכזית של חסידות גור ניצבת בעין הסערה. ימים לא פשוטים בזירה הציבורית. מחלוקת עזה בין זרמים. פילוג כואב. חילוקי דעות בין גדולי ישראל על אודות האופן הנכון למציאת